

SAVONAROLA

ELMÉLKEDÉSEI A BÖRTÖNBEN

A

MISERERE

ZSOLTÁRRÓL

OLASZBÓL FORDÍTOTTA: HUSZÁR ELEMÉR

HIERONYMI-FERRARIENSIS-A-DEO
MISSI-PROPHETÆ-EFFIGIES «»

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KIADÁSA BUDAPEST

SAVONAROLA

ELMELKEDÉSEI A BÖRTÖNBEN

A MISERERE ZSOLTÁRRÓL

OLASZBÓL FORDITOTTA

DR. HUSZÁR ELEMÉR

KIADJA

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

1921.

Nihil obstat.

Dr. Ladislaus Babura,
censor dioecesanus.

Nr. 399.

Imprimatur.

Strigonii, die 3. Februarii 1921.

Joannes,
card., aeppus.

STEPHANECUM NYOMDA R. T.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

A 11 NAPOS kínvallatás véget ért. 1498 ápr. 24-én fra Girolamo Savonarolát visszavezették börtönébe, honnét csak május 19-én a végtárgyalásra vezették újra elő. A kőpadra vont test összetört, lelkét nem tudták megtörni. De a kínvallatásnál jobbkezét megkimélték, hogy alá tudja írni a jegyzőkönyvet. Ez az épen maradt jobbkez most tollat ragad, ó, nem hogy önvédelmére írjon apológiát, vagy hogy bírait vádolja; földiekkel ő immár nem

törődik, gondolatai egyedül Istennel foglalkoznak. Egykor a 7 bűnbánó zsoltárt magyarázva, kihagyta a «Miserere»-t, a töredelmes bűnbánat e klasszikus kifejezését: «majd — úgymond — a maga idejében». Most eljött az ideje.

A Miserere számtalan magyarázói közt egy sem irta elmélkedéseit ilyen lelkiállapotban, mint Savonarola: börtönében elhagyva mindenkitől, csalódva mindenkiben, testben összetörve, halálos ítéletét várva. S ime, minderre az elmélkedésekben semmi célzás, egyedül a bűnbánó áll szemben Istennel, nincs más célja ez elmélkedésnek, mint lelki vigaszt s az Istennel való

újra egyesülés eszközét nyújtani a zaklatott lelkeknek.

Luther Savonarola e művében megerősítését látta tanításának: a hit egyedül üdvözít. Holott a munka számtalan helyéből világosan kitűnik Savonarola korrekt katolikus felfogása, mely az üdvösséghez a hiten kívül a jó cselekedeteket nélkülözhetlenül szükségesnek tartja.

A fordítás P. Ferretti 1901-iki kiadása után készült, a jegyzetek elhagyásával, melyek a laikus olvasót kevésbé érdekelhetik.

Budapest, 1920. Szeplőtelen Fogantatás ünnepén. *II. E.*

Ó ÉN SZERENCSEJTLEN, segítség nélkül maradtam, aki megbántottam az eget és a földet, hova menjek, kihez forduljak, kinél találhatnék menekvést, ki lesz irgalommal irántam? Az égre nem merem emelni tekintetemet, mert súlyosan vélkeztem az ég ellen, a földön nem találok menekvést, mert botrányt okoztam a földön. Mit tegyek tehát? Kétségbeessem? Nem. Irgalmas az Isten, könyörüleles az én Megváltóm. Isten az én menedékem.

Ő nem fogja megvetni saját művét, eltaszítani saját képmását. Sirva és zokogva hozzád folyamodom tehát, irgalmas Isten, te vagy egyedüli reményem, egyedüli menedékem. De mit mondhatok neked, mikor alig merem szememet hozzád emelni. A fájdalom hangjait hallatom, irgalmadat kérem s ezt mondom:

Könyörülj rajtam Isten a te nagy irgalmasságod szerint.

Isten, ki az elérhetlen világosságban lakozol, elrejtett Isten, kit testi szemeinkkel nem láthatunk, akit teremtettt értelem fel nem foghat, emberi és angyali nyelv ki nem fejezhet, megfoghatatlan Isten, téged kereslek, téged hívlek segítségül, kimond-

hatatlan Isten, aki vagy, aki vagy. Tudom, hogy a legfőbb lény vagy, ha ugyan lény vagy, vagy inkább minden lény oka vagy, ha ugyan ok vagy: mert nem találok nevet kimondhatlan fenséged számára.

Isten, aki mindaz vagy, ami benned van, aki a bölcsesség vagy, aki a jóság vagy, aki a mindenhatóság vagy, aki a legfőbb boldogság vagy, minthogy irgalmas vagy, mi volnál más, mint az irgalom?

És én mi más vagyok, mint a nyomorúság? Ime, a nyomor áll előtted, Isten, ki az irgalom vagy. És te irgalom, mit fogsz tenni? Bizonyyal a te művedet, mert nem választhatod el természetedtől. És mi a te műved? Eltörülni

a nyomort, felemelni a nyomorult embereket. Könyörülj hát rajtam, Isten, vedd el, ó irgalom, nyomorúságomat, töröld el bűneimet, mert ezek az én legfőbb nyomorúságom, emelj fel engem nyomorulttal, mutasd meg bennem művedet, gyakorold rajtam hatalmadat.

Az örvény az örvénynek kiált. A nyomorúság örvénye az irgalom örvényéhez kiált, a bűnök örvénye a kegyelmek örvényéhez kiált. De az irgalom örvénye mélyebb a nyomor örvényénél, az örvény elnyeli az örvényt, az irgalom örvénye elnyeli a nyomor örvényét: könyörülj rajtam Isten a te nagy irgalmasságod szerint.

Könyörülj rajtam, nem az em-

berek kis irgalmassága szerint, hanem a te nagy, mérhetlen, megfoghatlan irgalmasságod szerint, mely mérhetlenül felülmúlja mind a bűnöket, a te nagy irgalmasságod szerint, mellyel úgy szeretted a világot, hogy egyszülött Fiadat adtad érte. Lehet-e nagyobb irgalom, lehet-e nagyobb szeretet? Lehet-e hát kétségbeesni, nem kell-e biznia mindenkinek? Isten emberré lett és az emberekért keresztre feszítetett. Könyörülj hát rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint, mellyel érettünk adtad egyszülött Fiadat, ki által elvette a világ bűneit, akinek szent keresztlje által megvilágosítottad mind az embereket, ki által megújítottál

mindent égen és földön. Moss, Uram, tisztára engem az ő vérével, világosíts meg engem az ő alázatosságával, újíts meg engem az ő feltámadása által.

Könyörülj rajtam, Isten, nem a te kis irgalmad szerint, mert kicsiny a te irgalmad, mikor az embereket megszabadítod a testi nyomorúságtól, de nagy, mikor megbocsátod a bűnöket s kegyelmed által az embereket a földiek fölé emeled. E nagy irgalmad szerint könyörülj rajtam, Uram, téríts magadhoz engem, töröld el bűncimet, szentelj meg engem szent malasztoddal.

És könyörületed sokasága szerint töröld el gonoszágomat.

A te könyörületed Uram, a te

irgalmasságod sokasága, mellyel kegyesen tekintesz a nyomorultakra. A te könyörületed irgalmasságod cselekedete.

Lábaidhoz borult, jóságos Jézusom, Mária Magdolna, könnyeivel mosta, hajával törülte s te megbocsátottál neki s békével bocsátottad el; ime, Uram, irgalmasságod cselekedete. Péter megtagadott s esküvel erősíté tagadását, reá tekintettél s keservesen sírt; te megbocsátottál neki, megerősítetted az apostolok fejedelméül; ime, Uram, irgalmasságod cselekedete. A lator a keresztlán egy szavad által üdvözült. Pál az üldözés hevében elhivatva egyszerre eltöltetik Szentlélekkel. Ezek, Uram, a te irgalmasságod

cselekedetei s mind az idő kevés volna, ha mind el akarnám sorolni. Mert ahányan vannak igazak, annyi a te irgalmasságod cselekedete. Senki sem dicsekedhetik önmagában: jöjjenek elő mind az igazak a földről s az égből, kérdezzük őket szined előtt, ha önerejükből üdvözültek-e? Egy szívvel egyhangulag azt fogják felelni: Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget a te irgalmad és igazságod miatt. Mert nem kardjok által birták a földet és nem karjok szabadította meg őket, hanem a te jobbod és karod, a te orcád világossága, mert kedvelted őket: azaz nem saját érdemök által, nem saját műveik által

üdvözültek, hogy egy se dicsekedjék azzal, hanem mert úgy tetszett neked. Ezt mondja rólad, Uram, a próféta: megszabadított, mert kedvelt engem.

Minthogy ugyanaz az Isten vagy, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak, mi pedig a te teremtményeid, miként atyáink, kik épúgy bűnösök voltak, mint mi s egy a közbenjáró Isten s ember között, Krisztus Jézus, aki megmarad örökre, hogyne árasztanád reánk is irgalmas-ságod cselekedeteit, mint atyáinkkal tetted? Elfeledkeztél-e rólunk? Mi vagyunk-e egyedül bűnösök? Nem halt-e meg Krisztus értünk? Nincs már több irgalom? Uram Istenem, kérlek és

könyörgök, töröld el gonoszságomat könyörületed sokasága szerint, mert sok az, sőt végtelen; e sokaság szerint töröld el gonoszságomat, vonj magadhoz, emelj fel, szentelj meg szent malasztod által, miként számtalan bűnöst vonzottál, felemeltél s megszenteltél. Töröld el hát könyörületed sokasága szerint gonoszságomat, tisztíts meg szívemet, hogy kiirtva a gonoszságot, kiűzve a tisztátalanságot, szívem fehér lap legyen, melyre Isten ujja írja szeretetének törvényét, mellyel semmi gonoszság együtt meg nem állhat.

Moss meg engem mindinkább gonoszságomból és bűnömből tisztíts meg engem.

Bevallom, Uram, egyszer már eltörülted gonoszságomat, eltörülted újra, ezerszer lemoslad; de moss meg újra gonoszságomból, mert újra elestem. Egy bizonyos számig bocsátsz-e meg a bűnös embernek s nem tovább? De Péternek, aki azt kérde: hány-szor bocsássak meg atyámfia-nak, aki vétkezett ellenem? Hétszer? Ezt felelted: Nem mondom neked: hétszer, hanem helvenszer hétszer, — véges számot mondva végtelen helyett. Nagyobb lehet-e hát az emberi elnézés a tiednél? Nem nagyobb-e Isten az ember-nél s nem jobb-e? Te vagy Isten az Úr s merő hiúság minden élő ember; egyedül te vagy, ó Isten, jó, minden ember hazug. Nem

mondta-e: ha pedig az istentelen bűnbánatot tart, semmi gonoszságáról nem emlékezem meg? Ime, én istentelen, bűnbánatot tartok. Mert romlásba mentek át sebeim az én balgagságom miatt. Nyomorulttá lettem s igen meggörbítetttem, napestig szomorkodva járok vala, megsanyargattattam s igen megaláztattam, jajgaték szívem fohászkodása miatt. Uram, előtted van minden kívánságom s fohászkodásom nincs előled elhajtva. Szívem megháborodott, elhagyott engem erőm s szemem világa sincs velem.

Miért nem töröld el hát, Uram, gonoszságomat? És ha már eltörölted könyörületed sokasága sze-

rint, moss meg engem mindinkább gonoszságomból. Mert még nem vagyok egészen tiszta, fejezd be művedet, töröld el egészen vétkeket, töröld el bűnösségemet, növelj a világosságot, gyujtsd szívemet szerelmedre, üzd el a félelmet, mert a tökéletes szeretet kizárja a félelmet.

Távozzanak tőlem teljesen a világ szeretete, a test szeretete, a dicsőség szeretete és az önszeretet; moss meg engem mindinkább s töröld el mindinkább gonoszságomat, mely által vétkeztem felebarátom ellen s tisztíts meg bűnömtől, mellyel megsértettelek Istenem; ne csak a vétkeket és a bűnösséget, de a bűn csiráját is irtsd ki belőlem.

Moss meg, kérlek, kegyelmed
vizével, azzal a vízzel, melyből
aki iszik, nem fog szomjuhozni
mindörökké, hanem szökőkút-
vize lesz őbenne az örök életre.
Moss meg könnyeim vizével,
moss meg Szentírásod vizével,
hogy azok közé számíttassam,
akikről azt mondád: már ti
tiszták vagytok a beszédnél fogva,
melyet nektek szóltam.

*Mert elismerem gonoszágomat
s bűnöm előttem vagyok minden-
koron.*

Habár szemlélve könyörületed
s irgalmasságod sokaságát, nagy
bizalommal futok hozzád, Uram,
még sem jövök, mint a farizeus,
aki büszkén állva imádkozott
magában, dicsérte önmagát s

megvetette felebarátját; nem, hanem mint a vámos, aki nem is merte felemelni szemét az égre. Mert ismerem gonoszságomat s amidőn szemlélem bűneimet, nem merem felemelni szememet, hanem megalázkodva a vámossal, mondom: Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek. Mert lelkem habozik a remény s félelem közt s majd kétségbecsem a félelemtől bűneim miatt, melyeket ismerek magamban, majd felemelkedem a reménység által irgalmasságodban. De mert a te irgalmad nagyobb az én nyomorúságomnál, mindig remélni fogok benned, ó Uram s örökké dicsérni fogom könyörületedet. Mert tudom, hogy nem akarod az istentelen halálát,

hanem hogy megtérjen és éljen,
hogy megismerje istentelenségét,
elhagyja a bűnt, hozzád térjen és
éljen. Add, Istenem, hogy benned
éljek. Mert beismerem istentelen-
ségemet, tudom mily súlyos, mily
nagy, mily kárhozatos: tudom s
nem titkolom; hanem szemeim
elé állítom, hogy könnyeimmel
lemossam, hogy bevalljam igaz-
talanságomat az Úrnak. És bű-
nöm, mellyel kevélyen felkeltem
ellened, mindig előttem van s ép
azért van előttem, mert előtted
vétkeztem, valóban előttem, mert
lelkem előtt van s mindig vádol
előtted, a bíró előtt, mindig és
mindenütt elítél; annyira előttem
van, hogy mindig szemem előtt
áll s útjába áll, hogy imádságom

hozzád eljusson s így eltávolítja
tőlem irgalmadat, megakadá-
lyozva, hogy hozzám jusson;
azért reszketek és zokogok s kö-
nyörgök irgalmadért. Miként te-
hát, Uram, tőled nyertem a ke-
gyelmet, hogy megismerjem isten-
telenségemet és sirassam bűnei-
met, úgy tedd most tökéletessé
elégtételemet. Mert minden jó ado-
mány s minden tökéletes ajándék
onnan felülről vagyon, leszállván
a világosság Atyjától.

*Egyedül neked vétettem s go-
noszt előtted cselekedtem, hogy
igaznak találtassál beszédeidben s
győzedelmes légy, midőn ítéltelet.*

Kétségkívül egyedül ellened vé-
tettem, mert parancsoltad, hogy
önmagadért szeresselek s a te-

teremtmények szeretetét reád vonatkoztassam; én ellenben jobban szereltem a teremtményeket, önmagukért szeretve azokat. S mi egyéb a bűn, mint önmagukért szeretni a teremtményeket? S mi egyéb ez, mint ellened vétetni? Mert aki a teremtményeket önmagukért szereti: istenévé teszi azokat. Egyedül ellened vétettem hát, mert istenemmé tettem a teremtményt, elvelve téged, egyedül téged sértellelek meg. Mert nem teremtmény ellen vétettem, ha teremtményekbe helyeztem végcélomat, mert nem parancsoltatott nekem, hogy bármely teremtményt önmagáért szeressek. Ha az lett volna parancsolva, hogy egy angyalt szeressek ön-

magáért és én önmagáért szerettem volna a pénzt, úgy bizonynyal vételtem volna az angyal ellen: de mert egyedül téged kell önmagadért, a teremtményeket pedig benned s reád vonatkoztatva szeretnem, azért egyedül ellened vételtem, mikor a teremtményeket önmagukért szerettem.

De ami rosszabb, előtted cselekedtem gonoszat, nem szégyeltem jelenlétedben követni el a bűnt. Ó, Istenem, mennyi bűnt követtem el jelenlétedben, melyet semmi esetre sem követtem volna el az emberek előtt s amelyet minden ember előtt rejtve akartam tartani! Jobban féltem az emberektől, mint tőled, mert

vak voltam s szerettem a vak-
ságot, azért nem láttalak s nem
szemléltelek; csak testi szemeim
voltak, azért nem láttam csak
az embereket, akik testiek s azo-
kat féltem. De te láttad minden
bűnömet s számoltad azokat,
azért nem titkolhatom el előled
s nem futhatok el szined elől.
Hova menjek a te lelked elől s
hova fussak szined elől? Mit
tegyek tehát? Hova forduljak?
Kit talállok védőmül? Kit, ha
nem téged, Istenem? Ki lenne
oly jó, oly kegyes, oly irgalmas?
mikor te felfoghatlan módon
felülmulod irgalomban mind a
teremtményekeket. Irgalom és bo-
csánat a te tulajdonságod s min-
denhatóságodat legfőképp a bo-

csánat és irgalom által mutatod.

Bevallom, ó Uram, egyedül ellened vétettem s előtted cselekedtem gonoszat; légy irgalommal irántam s mutasd meg bennem mindenhatóságodat, hogy igaznak találtassál beszédeidben. Nem jöttem hívni az igazakat, hanem a bűnösöket bűnbánatra. Igazold szavadat, ó Uram, hívj engem magadhoz, fogadj fel engem, tedd, hogy a bűnbánat méltó gyümölcseit hozzam, mert ezért feszítettél keresztre, ezért haltál meg s temettettél el.

Te mondtád máshol: Mikoron felmagasztaltatom a földről, mindeneket magamhoz vonzok. Igazold hát szavadat: vonzz magad-

hoz engem, hogy utánad fussak, kezeleid illatára. Te mondád azt is: jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak és terhelve vagytok és én megennyhítlek titeket. Ime, hozzád jövök terhelve bűneimtől, éjjel-nappal szívem nyögésében fáradtan, enyhítsd meg, Uram, hogy igaznak találtassál beszédeidben s győzedelmes légy, midőn ítélteled. Mert sokan mondják: nincs neki szabadulása az ő Istenében, elhagyta őt az Isten. Mivel így ítélteled ezektől, Uram, győzd meg őket s ne hagyj el engem. Légy irgalmas velem, adj nekem üdvösséget s ime, meggyőzted őket. Azt mondják, nem leszel irántam irgalmas, el fogsz vetni színed előtt. nem fogsz

többé kegyelmedbe fogadni. Az emberek így ítélnék meg, az emberek így beszélnek rólad, ilyenek az ő ítéleteik; de te irgalmas, te könyörületes, légy részvétellel irántam, győzd meg ítéletüket, mulasd nekem irgalmadat s dicsérlessék bennem a te könyörületed. Tégy engem irgalmad edényévé, hogy igaznak találással beszédeidben s győzedelmes légy, midőn ítéltetel. Mert az emberek merevnek és szigorúnak ítélnék, győzd le irgalommal s szelidséggel ítéletüket, hogy az emberek is irgalmat tanuljanak a bűnösök iránt s a vétkesek bűnbánatra indittassanak, látva bennem tündökölni a te irgalmadat s könyörületességedet.

*Mert ime vétekben fogantattam
és bűnökben fogant engem anyám.*

Ne figyelmezz Uram bűneim
nagyságára, ne tekintsd azok
nagy számát, hanem ismerd fel
ten-művedet. Emlékezzél, hogy
por vagyok s minden test olyan,
mint a széna. Mert ime vétekben
fogantattam s bűnökben fogant
engem anyám. Földi anyám, ki ér-
zékeségből fogant engem s benne
nyerlem az eredendő bűnt. S mi
egyéb az eredendő bűn, mint
megfosztás az eredeti igazságtól
s az egész ember egyenességétől?
Azért az ebben a bűnben fogant
és született ember ferde és félre-
hajló. A testnek a lélekkel ellen-
tétes kívánságai vannak, az ér-
telem gyenge, az akarat erőtlens,

az ember törékeny és hiú, érzékei egy dolgot más gyanánt mutatnak, képzelete elragadja, a tudatlanság eltéríti az igaz útról s számtalan akadályt talál, melyek a jótól visszatarthatják és a rossz felé hajtják. Az eredendő bűn a gyökere minden bűnnek, taplója minden gonoszságnak. Azért bár természettől fogva minden emberben ugyanaz, lényegében minden bűn benne foglaltatik.

Lásd tehát Úram, mi vagyok s honnét vagyok, az eredendő bűnben fogantattam, mely magában foglal minden bűnt és gonoszságot, ebben fogant anyám. Egészen a bűnök közepette vagyok tehát, mindenfelől körülvéve törökkel, hogy menekülhetnék? Mert nem

a jót cselekszem, melyet akarok, hanem ami rosszat gyűlölök, azt művelem; mert tagjaimba oly törvényt találok, mely ellenkezik értelmem törvényével s a bűn és a halál törvényének foglyává lesz. Annál inkább felemel tehát a te irgalmad, mennél törékenyebbnek s törökkel körülvettnek lát. Ki ne könyörülne a betegen? Ki ne volna részvéttel a szenvedő iránt?

Jöjj, ó jöjj, édes Szamaritánus, emelj fel engem sebesülten s félholtat, gyógyítsd meg sebeimet, önts azokba olajat és bort, helyezz el barmodra, vezess a szállásra s ajánlj a szállásadónak, adj két tallért neki s mondd: amit ezenfelül költesz, mikor visszatérek, megadom neked.

*Mert ime az igazságot szereted,
a te bölcsességed titkos és elrejtett
dolgaít kinyilatkoztattad nekem.*

**Jöjj, ó édes Szamaritánus, mert
ime az igazságot szereted, az
ígéreték igazságát, melyet az em-
beri nemnek tettél; szereted,
mert te telled, s megtartottad,
mert benned szeretni s jót tenni
egy. Mert te önmagadban változ-
hatlan vagy, nem mint mi, akik
ma szeretünk s holnap nem sze-
retünk, a te szerelmed cseleke-
dete nem jön és megy. Te egészen
szeretet vagy, szeretet, mely soha
nem változik, mert szeretet az
Isten.**

**Azért, ha te szereted a terem-
ményt, úgy jót teszesz vele s aki-
vel több jót teszesz, azt jobban**

szereted. Mi egyéb hát szeretni a te igazságodat, mint tenni s megtartani?

Az agg Ábrahámnak fiat ígértél, a meddő s években előrehaladt Sárának megtartottad ígéretedet, mert szereted az igazságot. Izrael fiainak tejjel-mézzel folyó földet ígértél s megadtad nekik, mert szereted az igazságot. Dávidnak azt ígérted: sarjadékokat trónodra ültelem s így lőn, mert szereted az igazságot. Szám-talan a te ígéreted, melyhez mindig hű maradtál, mert szereted az igazságot; bocsánatot s kegyelmet ígértél a hozzád megtérő bűnösnek és soha senkit meg nem csaltál, mert szereted az igazságot. A tékozló fiú, aki távol or-

szágra költözött s mindenét el-
tékozolta könnyelmű életmód-
dal, magába szállva hozzád jött,
mondván: atyám, vélkeztem az
ég ellen és teellened, immár
nem vagyok méltó, hogy fiadnak
neveztessem, hanem fogadj be
béreseid közé. De te, mikor még
messze volt, irgalmas szemmel
tekintettel reá, elébe futottál,
nyakába borultál, megcsókoltad,
legszebb köntösödet adtad reá,
gyűrűt húztál ujjára, sarút lá-
baira, levágaltad a hizott borjút,
örömmel töltéd el egész házádat,
mondván: örvendjünk és vigad-
junk, ez az én fiam, aki meghalt
volt s feltámadott, elveszett volt
és megtaláltatott. S miért mindez,
Uram? Mert szereted az igazságot.

Ezt az igazságot, ó irgalom alyja, szeressed bennem, ki hozzád visszatérek távol országból, jöjj elébem, csókolj meg, add vissza egykori ékességemet, vezess házádba, öld le a hízott borjút, hogy bennem örvendjenek mindazok, akik benned remélnek s vigadjunk lelki lakomán. Épen csak velem nem tartanád meg az igazságot?

Ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted? Bizonyyal a vétkekre nem fogsz figyelmezni, mert szereted az igazságot s szereted mérhetlen szeretettel. S mi az igazság, melyet szeretsz, ha nem a te Fiad? Ki mondá: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Ő az igazság,

melyről minden igazság nevezte-
tik égen és földön.

Ezt szereted, ebben telik ked-
ved, mert szeplőtelennek találtad
s azt akartad, hogy feláldozza
magát a bűnösökért. Őrizd meg
hát Uram az igazságot, im itt
vagyok én nagy bűnös, akiben
meg kell azt őrizned, akinek sok
bűnét kell megbocsátanod, akit
Krisztus vérével kell tisztára
mosnod s az ő szenvedésével
megváltanod. Miért adtad nekem,
Uram, szent Fiadnak s a benne
való hitnek ismeretét? Talán
azért, hogy jobban elszomorod-
jam, látva megváltásomat s nem
tudva azt elérni? Bizonylyal nem,
hanem, hogy megértve, hogy kész
számomra a bocsánat, Krisztus

kegyelmével elnyerjem azt. Vált meg engem Uram, felfedve előtted bölcsességed elrejtett titkait, hogy ez ismeret segítségemre legyen s az üdvösségre vezessen.

Ezeket a bölcsészek nem ismerték, ismeretlen volt ez előttük, mert Fiad megtestesülése előtt senki nem ismerte, egynehány választottadat kivéve. A világ fáradhatlan kutatói (a világ bölcséiről szólok) felemelték szemüket az égen túlra s nem tudták bölcsességedet megtalálni, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és okosak előtt s kinyilatkoztattad a kicsinyeknek, alázatos halászoknak s a szent prófétáknak, hogy azt tanítsák. Ha tehát bölcsességed és Szentírásod titkos és el-

rejtett dolgait kinyilatkoztattad nekem, miért ismerem azokat hiába? Mert hiába ismerem, ha nem vezet az üdvösségre. Mert a bölcsészek is, ámbár megismerték az Istent, nem úgy dicsőítették, mint Istent, s nem adtak neki hálát, hanem hiúkká lettek gondolataikban s meghomályosodott az ő esztelen szívök, magukat bölcseknek mondván, bolondokká lettek. Tűrnéd-e hát, hogy én is ezek közül való legyek? Nem, mert te az irgalom vagy, mely el nem hagyja a bűnbánókat.

Bocsáss meg hát Uram a te szolgádnak s tedd, hogy fiaid közül való legyen, hogy bölcsességed ismeretlen s elrejtett titkai, melye-

ket azoknak kinyilatkoztatál,
a bölcsesség forrásához vezessék,
mely a magas egekben áll s ir-
galmasságod művei által, melye-
ket szolgálodal véghezvittél, di-
csértessél Uram, ki nem hagyod
el azokat, akik benned biznak.

*Hints meg engem ízsóppal s meg-
tisztulok, moss meg engem s a hó-
nál fehérebb leszek.*

Mert te, Uram, szereted az igaz-
ságot s felfedted előttem bölcses-
séged elrejtett titkait, nagy re-
ményt merítettem s bizom benne,
hogy nem fogsz elűzni szined
elől, hanem meghintesz ízsóppal
s megtisztulok. Az ízsóp szerény,
meleg, illatos növény, mi egye-
bet jelent, mint egyszülött Fia-
dat, a mi Urunk Jézus Krisztust?

Mert megalázta magát mindhalál-
lig, egészen a kereszthalálig s
végtelen szeretetének tűzével sze-
ret bennünket s vérével mos meg
bűncinktől s jóságának, szelid-
ségének és igazságának édes illa-
tával tölti el a világot. Ezzel az
izsóppal hintesz meg engem, mi-
kor reám árasztod az Ő vérének
erejét, mikor a hit által Krisztus
lakik bennem, mikor a szeretet
által leszek Vele egybekötve, mi-
kor utánozni fogom az Ő alá-
zatosságát s szenvedését, s akkor
megtisztulok minden tisztátalan-
ságomtól, akkor megmosdom
könnyeimben, melyek Krisztus
szerelméért fognak szemeimből
ömleni, elfáradok fohászkodá-
somban, megöntözöm minden

éjjel ágyamat, megázlatom fekvőhelyemet könnyhullatásaimmal. Akkor fogsz engem megmosni s fehérebb leszek, mint a hó. A hó tiszta és hideg. És így, Uram, ha meghintesz engem izsóppal, a hónál fehérebb leszek, mert a te világosságod által leszek megvilágosítva, mely tisztaságban minden földi dolgot felülmul s az égi javak szeretetére fogok lángragyúlni, minden testi érzelemről lemondok, hideg leszek a földi dolgok iránt, lángoló az égiek iránt.

Add, hogy örömet és vigasságot halljak és örvendezzenek megálázott csontjaim.

Akkor, Uram, neked könyörögök s reggel, világosságod haj-

nalán meghallgatod az én szómat s meghallom, mit szól bennem az én Istenem, mert békeséget szól ő népének és békét ad nekem. Igen, Uram, a békét adod nekem, mert benned reméltem. Az öröm és boldogság szavát fogod velem hallatni, mikor hallani fogom a szavakat, melyeket hallott Mária, ki lábaidnál sirt. És mit hallott Mária? A te hited megszabadított téged, menj békével. Hallani fogom, amit a lator hallott: még ma velem leszel a paradicsomban. Örömöm lesz bűneim bocsánatán, boldog leszek javaid ígéretével. Nem kell-e örülnöm s boldognak lennem, mikor minden bűneimért megkettőzöd javaidat?

Akkor kezdem majd érezni, mily édes vagy, Uram, megtanulok a mennyei tájakon lakozni, a prófétával fogom mondani: mely nagy, Uram, a te édességed sokasága, melyet lenntartottál a téged félőknek! Örvendezni fogok s boldog leszek s megalázott csontjaim megreszketnek. Mi egyéb a csontok, melyek a húst tartják, mint az értelmes lélek erői, melyek testünk gyöngeségét hordozzák, hogy ne fusson minden bűnbe s ne legyen az ember egészen testi s ne romoljon meg egészen. E csontok megaláztattak, mert az értelem igen meggyengült és az akarat igen hajlandó lett a rosszra. Már majdnem úgy van, hogy nem a test enge-

delmeskedik az értelemnek, hanem az értelem a testnek.

Büneimnek nem tudok ellenállani, mert csontjaim megaláztattak. És miért aláztattak meg? Mert elhagytak téged, az élővíz kútfejét, s maguknak kutakat ástak, beomladozó kutakat, melyek vizet nem tarthatnak, mert nem teljesek malasztoddal, mely nélkül senki jól nem élhet, mert semmit nem tehetünk nélkülöd. Saját erejükben bíztak, mely nem volt erő s ezért kevésre mentek ostobaságukban. Jöjjön hát a te erőd, Uram, s megalázott csontjaim örvendezni fognak; jöjjön a te kegyelmed, jöjjön a szerelem által tevékeny hit, jöjjenek az erények, az adományok, s meg-

alázott csontjaim örvendezni fognak. Örvendezni fog az értelem, felvidul az emlékezet, örülni fog az akarat. Bizonnyal örvendezni fognak s a jó cselekedetekre adják magukat, nagy erővel fogják azokat gyakorolni, nem fognak megfogyatkozni, hanem a te segítségével állhatalosak lesznek mindvégig.

Fordítsd el orcádat bűneimről és töröld el minden gonoszságomat.

Miért tekintesz, Uram, bűneimre? Miért számolod s tartod pontosan számon őket? Hiszen tudod, hogy az ember olyan, mint a mező virágja. Ó tekints inkább Krisztusod arcába. Jaj nekem nyomorultnak! Miért látlak haragra gyúlva ellenem? Igen,

bevallom, vétkeztem, de te jósgos, légy részvételt irántam, fordítsd el arcodat bűneimtől. A te arcod a te megismerésed. Fordítsd el hát megismerésedet bűneimtől. Nem az egyszerű észrevétel ismeretéről szólok, mellyel mindig mindent lálsz, hanem a jóváhagyás vagy rosszalás megismeréséről, mellyel az igazak műveit jóváhagyod és a gonoszak bűneit rosszallva elítéled. Ne akard bűneimet úgy megismerni, hogy beszámítsd nekem azokat, hanem fordítsd el arcodat bűneimtől, hogy irgalmad által eltörültsessenek. Tekints, Uram, általad alkotott teremtményedre, nézd a te képmásodat, te alkotad teremtményedet a te képedre,

de én nyomorult az ördög képmását helyeztem fölébe. Azért fordítsd el arcodat az ördög képmásától, hogy ne gyulladj haragra ellenem s nézd a te képmásodat, hogy szájalomra gerjedj irántam.

Irgalmas Uram, emlékezz, hogy reátekintettél Zacheusra, aki a fügefára mászott s betértél házába; sohasem tetted volna ezt, ha az ördög képmására tekintettél volna benne, de mert saját képedet láttad benne, részvételt voltál iránta s az üdvösséget adtad neki. Megígérte, hogy négyszer téríti vissza a gonoszul szerzettet s javainak felét a szegényeknek adja, s irgalmat és üdvösséget nyert. Én egészen neked

adom magam, semmit sem tartok meg magamnak s ígérem, hogy őszinte szívvel foglak szolgálni s éltem minden napjain neked szentelem minden gondolatomat. Miért nem tekintesz bennem is, Uram, a te képmásodra, miért szemléled bűneimet? Fordítsd el, kérlek, arcodat bűneimről s töröld el gonoszságomat. Töröld el, kérlek, mind, hogy semmi ne maradjon. Mert írva vagyon: ha valaki az egész törvényt megtartja, de egyben vétkezik, mindenikben vétkes lett; azaz méltó lett a gyehenna tűzére, mely a halálos bűnök büntetése. Töröld el hát minden gonoszságomat, hogy egy se sértsen s legyen bűnössé.

Tiszta szívet teremts bennem, ó Isten! és az igaz lelket ujítsd meg bensejemben.

Az én szívem elhagyott engem, nem gondol reám, elfeledkezve üdvösségéről tévelyegve jár tévutakon, messze távozott, a hiúság után jár, szemei a föld határait szegézvék, szólítottam és nem felelt, elment elveszett bűneiben, szolgaságba esett.

Mit mondjak hát, ó Uram? Teremts bennem, Istenem, új szívet, alázatos, szelid, békességes, jóságos, kegyes szívet, mely senkinek sem tesz rosszat, nem fizet rosszért rosszal, hanem inkább rosszért jóval, mely téged mindenek fölött szerel, mely mindig rád gondol, rólad beszél,

hálát ad neked, himnuszokban s dicsénekekben örvendez, melynek társalgása az égben van. Ilyen szívet teremts bennem Isten, hozd létre a semmiből, hogy amilyen nem lehet természettől, olyan legyen a kegyelem által, melyet egyedül te adsz a léleknek : ez a tiszta szív, mely minden erényt magával hoz, minden bűnt elűz. Teremts hát Isten kegyelmed által bennem tiszta szíve és az igaz lelket újítsd meg bensőmben. Mert a te lelked elvezet engem az igaz útra, meglisztít a földi érzelmektől és a mennyei dolgokra emel.

Mert a szerető és a szeretett egy : aki a testet szereti, az test, aki a lelket szereti, az lélek. Adj

lelket nekem, mely téged legfőbb Lélek, szeressen, mert lélek az Isten s akik őt imádják, lélekben és igazságban kell őt imádniok.

Adj nekem igaz lelket, mely nem sajátját keresi, hanem a tiedet, újítsd meg az igaz lelket bensőmben, újítsd meg, mert azt, melyet már adtál nekem, bűneim elfojtották ; adj nekem új lelket, mely megújítsa, ami bennem megvénült. Mert az én lelkem, szellem, úgy teremted, hogy magában véve igaz s természettől jobban szeret téged mint önmagát s mindent érted szeret, mert igaz a természetes szeretet, mely tőled származik, de a rossz akarat által a szellem megsérült s a ter-

mészes szeretet megromlott.
Újítsd meg hát e szellemet, Uram,
és e szeretetet kegyelmeddel, hogy
természete szerint helyesen cse-
lekedjék, újítsd meg bensőmben,
hogy úgy verjen ott gyökeret,
hogy soha többé elszakadni ne
tudjon.

Újítsd meg kérlek bensőmben,
hogy mindig égi szerelemre gyul-
lasszon, mindig utánad sóhaj-
tson, mindig veled egyesítsen, soha
téged el ne hagyjon.

*Ne vess el engem szined előtt s
Szentlelkedet ne vedd el tőlem.*

Ime, Uram, szined előtt állok,
hogy nálad irgalmat találjak, a
te jóságod előtt állok s várom
kegyes feleletemet: ne vess el
engem szined előtt. Ki jött, Uram,

valaha hozzád s távozott elvetve? Ki könyörgött szined előtt s távozott üresen? Kegyességed bősége által fölülhaladod a könyörögők érdemeit is, óhajtásait is s többet adsz nekünk, mint az emberek óhajtani s felfogni képesek. Soha senki nem hallotta, hogy aki hozzád jött, szined előtt elvetetted volna. Én volnék-e hát az első, akit elűznél szined előtt? Nálam akarnád-e kezdeni, hogy megszégyenítsd azokat, kik hozzád folyamodnak? Nem akarsz-e többé irgalmat és megbocsátást gyakorolni? Lehetetlen az. A kananei asszony követett, kiáltozott, betölté a léget kiáltásával, tanítványaidat részvéltre indítá s te hallgattál: állhatatos volt kö-

nyörgésében s imádott téged,
mondván: Uram segíts s akkor
sem feleltél neki. A tanítványok
kértek érte s mondák: Uram,
hagyd távozni, mert utánunk
kiáltoz. És mit feleltél, mondjad,
Uram? Bizony azt, hogy hiába
sír, hiába panaszkodik. És mon-
dád neki: Nem küldettem, ha-
nem csak Izrael házának elveszett
juhainhoz. Mit kellett tegyen a
kananei asszony, ezt hallván?
Bizonyára kétségbe kellett esnie
vágyvavárt malasztod felől. És
nem esett kétségbe, hanem bizva
irgalmadban, folytatta könyör-
gését, mondván: Uram, segíts.
És te, ó Uram, az állhatatosan
alkalmatlankodónak azt felelled:
Nem jó a fiak kenyerét a kutyák-

nak dobni, mintha világosan azt mondtad volna: menj, ti kananeiek kutyák vagytok, tisztátalanok vagytok, bálványimádók vagytok, az égi kegyelem adományai nem a ti számotokra valók, nem foszthatom meg attól a zsidókat, akik az igaz Istent imádják s nem adhatom nektek, akik az ördögöt imádjátok. Mit fogsz most tenni, ó kananei asszony? Pirulj el s távozz, mert az Úr haragra gerjedt nemcsak ellened, de egész nemzeded ellen. Ki ne távozott volna zavarodottan, Uram Isten, e szavaidra?

És mégis ez asszony állhatatos az imádságban, nem veszti el reményét, nem panaszkodik kemény szavaidról, nem gerjed

haragra, hanem mindjobban megalázva állhatatos könyörgésében s bizalommal mondja: Bizony igaz, Uram, amit te mondasz, de én nem kérek kenyeret, nem kérem a fiak kegyelmét, mert én egy kis kutya vagyok, a morzsákat kérem, melyek fiaid asztaláról lehullanak. Halmozd el őket csodáiddal s kegyelmeiddel, de ne tagadd meg tőlem sem e kis kegyelmet, hogy leányom megszabaduljon a gonosz lélektől. Mert a kis kutyák is a morzsákat eszik, melyek uruk asztaláról lehullanak. Minő hit, minő bizalom, minő alázat! S azért ahelyett, hogy megharagudnál alkalmatlankodásáért, örvendve erényén azt mondád: Asszony,

nagy a te hited, legyen neked,
amint kívánod.

És miért vannak, ó Uram,
Isten, ezek a dolgok megírva?
Hogy megtanuljunk remélni ben-
ned, állhatatosnak lenni az imá-
ban ájtatossággal s alázattal, mert
te akarsz adni, de a mennyek
országa erőszakot szenved és az
erőszakosok ragadják el azt. Azért
mind, amik megíratlak, a mi ta-
nulságunkra íratlak, hogy a béke-
tűrés s az irások vigasztalása által
reményünk legyen. Mig tehát én
éjjel-nappal sirva állok színed
előtt, ne űzz el, Uram, nem hogy
a gonosz lélek testi elnyomása
alól megszabadíts, hanem hogy
megmentsd lelkemet lelki hatalma
alól. Jóságos Jézusom, tedd, hogy

ne maradjak szégyenben, mert egyedül benned van reményem s nem találok üdvöt csak benned, ó Uram. Mert mind elhagytak, testvérek és fiak elvetettek, saját bensőm undorodik magamtól. Nincs más, aki segítene rajtad kívül. Ne üzz hát el színed elől s ne vedd el tőlem Szentlelkedet.

Senki sem mondhatja: Uram Jézus, ha nem a Szentlélek által. Ha tehát téged hívlak segítségül, Uram Jézus, a Szentlélek által teszem. Ha fájnak elkövetett bűneim, ha bocsánatot kérek értük, bizony a Szentlélek által teszem, hogy velem legyen s velem fáradjon. Mert mi nem tudjuk, mit és miképen imádkozzunk, hanem maga a Lélek könyörög érettünk

kimondhatlan fohászzkodásokkal.
E Szentlelkedet ne vedd el hát
tőlem, hogy tanítson imádkozni,
segítsen a fáradságban, állhata-
tossá tegyen az imában s a bá-
nathan, hogy végül kegyelmet
nyerjek előtted s neked szolgál-
jak éltem minden napjain.

*Add vissza nekem Üdvözlőd örö-
mét s a jóra kész Lélekkel erősíts
meg engem.*

Nagy dolgot kérek tőled Uram,
mert te vagy Isten, a Nagyúr és
nagy király minden istenek felett,
megsért téged, aki csekélységet
kér tőled. Csekélység minden mu-
landó, csekélység minden testi,
nagy és értékes csak a lelki.
Vedd el a lelket, a szellemet a
testből, mi marad, ha nem tisz-

tálatlanság, por és árnyék? Akkora a távolság a lélek és a test között, mint a test és árnyéka között. Aki tehát testi dolgokat kér tőled, csekélységet kér, aki lelkieket kér, bizony nagy dolgokat kér, a legnagyobbat, aki Üdvözítőd örömét kéri. Ki a te Üdvözítőd, ha nem szent Fiad Jézus Krisztus? Ez az igaz Isten és az örök élet. És miért ne kérném tőled, végtelen jóságú Atya, Üdvözítődöt? Értem adlad őt a keresztfára. Ha tehát te magad áldoztad fel őt értem, miért szégyelném őt kérni tőled? Igaz, az ajándék végtelen s nem vagyok az ajándékra méltó, de te hozzád méltó nagy dolgokat adni. E kimondhatlan kegyességedért

merek hát hozzád közeledni bizalommal s kérni tőled Üdvözlőd örömét. Hiszen, ha a földi atyától fia halat kér, kigyót fog-e adni neki? És ha egy tojást kér tőle, skorpiót fog-e neki adni? És ha kenyeret kér tőle, vajjon követ fog-e adni neki?

Ha tehát a földi atyák, a rosszak és bűnösök nem tagadják meg, hogy fiaiknak adják azokat a javakat, melyek nekik adattak, mennyivel inkább fogod te, ó mennyei Atya, aki a Jóság vagy, a lelki javakat megadni azoknak, akik kérik tőled? Ime, a te fiad, aki távol országból tér vissza hozzád bűnbánóan, kéri tőled a hitet, melyet a hal jelképez. Mert miként a hal a víz alatt él, úgy

a hit azokból a dolgokból való,
melyek nem láthatók. Az igaz
hitet kérem tőled, hogy örvend-
jek Üdvöztődben. Talán kígyót
fogsz adni? Talán a hitetlenség
mérget fogod adni, mely az ősi
csábító kígyótól, az ördögtől szár-
mazik? A reményt kérem tőled,
Uram, melyet a tojás jelképez,
mert miként a tojásból reméljük
a csibét, úgy a remény által adod
nekem, hogy Üdvöztőd látására
jőjlek, hogy a reményből szár-
mazzék a látás, mint a csirke a
tojásból. A remény tojását kérem
tőled, hogy a remény által emel-
kedjék lelkem a siralom völgyé-
ben s örvendjen Üdvöztődben.
Talán a kétségbeesés skorpióját
fogod adni nekem, hogy miként

a skorpió mérge farkának végében van, úgy én életem végéig a bűnben maradjak s a világ gyönyöreiben tetszelegjek, miként a skorpió gyönyörűnek akar látszani? Kérem tőled, Uram, a Krisztus szeretetének kenyerét, mely által, miként a kenyér mindenkinek odaadja magát, hogy így mindig örvendjek Üdvözítődben. S talán ehelyett követ fogsz nekem adni, a szívnek keménységét? Bizonnyal nem. Miért ne volna hát bizalmam, hogy nagy dolgokat kérjek tőled Uram, mikor te magad buzdítasz, hogy egész az alkalmatlankodásig kérjek tőled? S mit tudnék kérni neked kedvesebbet, nekem üdvösebbet, mint hogy add vissza

nekem Üdvözítőd örömét? Izleltem már, mily édes az Úr s mily könnyű az ő terhe. Jól emlékszem, mily lelki békének s nyugalomnak örvendtem, mikor az Úrban örvendeztem s Üdvözítő Istenemben lelkesedtem. Azért annál inkább fáj lelkemnek, mert tudom, mit vesztettem, tudom, mennyi s mily nagy javaktól maradtam megfosztva, azért kiáltok alkalmatlankodva: add vissza nékem, amit elvettél tőlem bűneim miatt, add vissza, mit önhibámból elvesztettem. Add vissza mindezt az Ő érdemei által, ki jobbod felől ül s értem közbenjár, hogy érezzem, hogy általa megbékéltél velem s jel legyen Ő szivemen, hogy elmondhassam

az apostollal: keresztfeszítettem Krisztussal s élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem. De mert nagy az én törekénységem, erősíts meg jóra kész Lelkeddel, hogy semmi zavaró által el ne szakíttassam Krisztustól, semmi félelem által el ne távolodjam tőled, semmi kín által el ne veszítsem erőmet. Mert nem oly nagy az én erényem, hogy megküzdhetnék az ősi kígyóval s legyőzhetném. Péter tanít rá, mily nagy a mi gyöngeségünk. Ő látott téged, Uram, bizalmasan beszélt veled, ízlelte a hegytetőn dicsőségedet, midőn szined változott s hallotta az Atyának hangját. Csodálatos dolgokat látott saját szemével és sok

csodát tett a te erőddel. A vizen járt, mindennap hallotta oly hatalmas, oly édes szavadat, buzgó hitűnek látszott, azt mondta, kész veled a börtönbe s a halálba menni s midőn megjósoltad tagadását, nem hitt neked, saját erejében bízva, inkább hitt önmagának, az embernek, mint neked Istennek. De mikor a szolgáló azt mondta: te is közülök való vagy? egyszerre megrémülve azt mondta, hogy nem. Jött egy másik s azt mondta: valóban azok közül való vagy. És újra azt mondta, hogy nem. Nem tudott szilárdul megállni az asszonyok előtt, hogy állt volna meg a király s a zsarnokok színe előtt? S mikor újra kérdezték és

vádolták a körülállók, kezdett esküdni, hogy sohasem ismert téged. Vajjon mit mondhatott? Azt hiszem, Istenre s Mózes törvényére esküdött, hogy sohasem ismert téged s így tagadott meg téged, mondván: azt hiszitek, hogy a Szamaritánus tanítványa vagyok, a csábítóé s megszállotté, aki lerontja törvényünket! Én Mózes tanítványa vagyok. Ez nem tudom, honnét való.

Hála Istennek, hogy nem kérdezték tovább, mert ha folytatták volna a kérdéseket, nem szűnt volna meg a tagadás. Ezer kérdés ezer tagadást, ezer hamis esküt, ezer átkot szült volna. Pedig e kérdések csak szavak voltak; gondoljuk csak meg, mi lett

volna, ha a zsidók kivallatás-hoz fordultak volna! Bizonyára Péter nem mulasztott volna el semmi eszközt, hogy megszabaduljon kezükből tagadás, hamis eskü, átok és káromlás útján. De te kegyes Uram, reátekintettel és ő rögtön megismerte bűnét. De nem mert nyilvánosan fellépni s megvallani, hogy Isten fia vagy, mert a felsőbb erő még nem erősítette meg. S talán újra is megtagadott volna, ha látta volna előkészíteni a megostoroztatást, azért jobbnak tartotta: kiment és keservesen sírt. De a feltámadás után megjelentél neki s megvigasztaltad s ő mégis elrejtőzött a zsidóktól való félelemből. Látott dicsőségesen

mennybe szállni, megerősítetett az angyalok látása s öröme által s mégsem mert nyilvánosan mutatkozni, mert tapasztalatból ismerte meg saját törékenységet, tapasztalta gyöngeséget, azért várta a Szentlelket. Eljött s eltölté lelkét kegyelemmel, akkor előjött s beszélni kezdett, tanúságot tett feltámadásodról nagy erővel, nem félt sem a fejedelmektől, sem a papoktól, sem az uralkodóktól, a szenvedésben kereszte dicsőségét, átölelte a keresztet, mint legfőbb gyönyörét.*

* Krisztus megbocsájtott Péternek, sőt felmagasztalta, mikor egyházának fejévé tette, mert — végtelenül irgalmas. De ne feledjük, hogy Péter is megtett minden tőle telhetőt, hogy nagy hűtlenségét

Azért Uram, erősíts meg engem
jóra kész Lelkeddél, hogy mindig
Üdvözítőd örömében maradjak,
másképp nem tudnék annyi harc
között megállni. A testnek a lé-
lekkel ellentétes vágyai vannak,
a világ minden oldalról szoron-
gat, az ördög nem alszik, ezren

jóvá tegye. Mindjárt a háromszoros ta-
gadás után kiesordultak könnyei, forró
bánatkönnyei, melyek aztán el sem apad-
tak löbbé úgy, hogy a hagyomány sze-
rint valóságos árkokat vájtak Péter or-
cáin. De Péter nem érte be bánatkönnyei-
vel, bármily értékesek is az irgalmas
Isten előtt, hanem elhagyta otthonát, el
hazáját és ment hirdetni Krisztus evan-
géliumát ezer baj és veszély között, míg
végre eljutott Rómába s ott vértanú-
balált szenvedett Krisztusért. Nincs bün-
bocsánat bünbánat nélkül és nincs üd-
vözülés penitenciatartás nélkül.

esnek el oldalam mellől, tízezen jobbomon, add nekem Lelked erejét, hogy hű és erős bizonyosága legyek hitednek. Ha Péter ennyi adománnyal s kegyelemmel gazdagítva, ily nyomorultul elesett, mit tegyek én, Uram, aki nem láttalak testben, aki nem ízleltem a hegyen dicsőségedet, aki nem láttam csodáidat és csak messziről alig értettem meg csodálatos műveidet, sohasem hallottam hangodat, hanem mindig bűnök közt voltam? Erősíts meg hát jóra kész Lelkeddél, hogy képes legyek állhatatos lenni szolgálatodban s életemet adni érleted.

Megtanítom utaidra a gonoszokat és az istentelenek hozzád térnek.

Ha a te utaidra akarom tanítani a gonoszokat, ne vedd azt vakmerőségnek, Uram. Mert nem úgy akarom a gonoszokat tanítani, aminő vagyok: gonosz, becsstelen és leláncolt, hanem ha visszaadtad nekem Üdvözítőd örömét, ha megerősítettél jóra kész Lelkessel, ha ismét szabaddá tettél, akkor fogom utaidra tanítani a gonoszokat. Nem nehéz ez neked, mert a kövekből is támaszthatsz fiakat Ábrahámnak; nem képezhetnek előtted akadályt bűneim, ha meg akarod tenni. Mert ahol túláradó a bűn, túláradó a kegyelem.

Pál, dúlván-súlván fenyegetésekkel és öldökléssel az Úr tanítványai ellen, felhatalmazást ka-

pott, hogy ha férfiakat és nőket talál, akik téged követnek s a te hitedet vallják, megkötözve hozza Jeruzsálembe. Dühösen, mint ragadozó farkas ment elveszíteni, elragadni, megölni juhaidat, de útközben az üldözés hevében, magában a büncselekményben, mialatt téged üldözött, mialatt meg akarta ölni tieidet, anélkül, hogy benne valami előkészület a malasztra s a bűn tudata lett volna, mikor minden erővel ellened állt, téged káromolt, téged megvetett, ime, reászáll kegyes-séged szava: Saul, Saul, miért üldözesz engem? És e hang által egy időben földre roskadt és föl-emelkedett, testileg földre roskadt, lelkileg fölemelkedett, fel-

költötted őt, aki aludt s az álom-
tollerhelt szemeibe világosságodat
öniéd, megmutattad arcodat s ki-
mondhatlan irgalmadat árasztot-
tad reá. Aki már meghalt volt,
feltámadt, felnyitá szemeit, látott
téged és mondá: Uram, mit
akarsz, hogy cselekedjem? S el-
küldéd a farkast a bárányhoz,
elküldted Ananiáshoz. Megkeresz-
tetetett s egyben eltöltetett Szent-
lélekkel, kiválasztott edény lőn,
hogy nevedet a király, a népek
s Izrael fiai elé vigye. És rögtön
belépve a zsinagógákba, rendít-
hetlenül hirdette, hogy te vagy a
Krisztus és vitatkozott s mind-
jobban megerősödött s zavarba
hozta a zsidókat. Ime, ó Uram,
üldözőből hit hirdetővé tetted, oly

naggyá, hogy többet fáradott a többi apostoloknál.

Ó, csodálatos a te erőd! S ki állítna neked akadályt, ha a gonoszból igazat, ha üldözőből hit-hirdetőt akarsz csinálni? Ki áll ellent neked? Ki mondhatja neked: miért teszed ezt? Azt teszed, amit akarsz az égen, a földön, a tenger mélyén és minden mélységekben. Ne tekintsd hát vakmerőségnek, ha nem a magam erejéből, hanem a te erőddel utaidra akarom tanítani a gonoszokat, mert tudom, hogy nem ajánlhatok kegyességed tekintetének kedvesebb dolgot, ez a legnagyobb áldozat, ez a felajánlás, mely nekem is leghasznosabb lesz. Ha más emberré változtatsz,

utaidra tanítom a gonoszokat, nem Plato s Aristoteles utaira, nem finom okoskodásokra, bölcséleti tantételekre, nem a szónokok felfuvalkodott szavaira, nem világi teendőkre, nem a hiúság útjaira, az utakra, melyek a halálba vezetnek, hanem a te utaidra s a te parancsaidra, melyek az életre vezetnek, nem csak egy útra, hanem sok utakra, mert sok a te parancsolatod, de mind ez utak egyben végződnek. Mert mind egybe van foglalva a szeretetben, mely egybeköti a hivek lelkét úgy, hogy belőlük egy szívet, egy lelket alkot az Úrban. E különböző utak a különböző életek, mert az egyiken járnak az egyháziak, másikon a szer-

zetesek, máson a koldulók, máson a házasok, máson az özvegyek vagy a szüzességben élők, egyik úton járnak a fejedelmek, másikon a tudósok, máson a kereskedők, a különböző állapotú emberek különböző utakon jutnak az égi hazába. Én tehát tanítani fogom a gonoszokat a te utaidra mindegyiknek állapota és képessége szerint és az istentelenek hozzád térnek, mert nem én fogok hozzájuk szólani, hanem a keresztfeszített Krisztus, nem az én dicséretemre fognak térni, hanem te hozzád, elhagyva utaidkat, hogy a tiedre térjenek s azon járva hozzád eljussanak.

Szabadíts meg engem a vér műveitől, Isten, üdvösségem Istene

s nyelvem magasztalni fogja a te igazságodat.

A vérműveiben luldoklom, Uram s annak mélységéből kiáltok hozzád, Istenem. Uram, hallgasd meg könyörgésemet s ne késedelmezz, mert közel vagyok a halálhoz. Véremnek műve bűneim. Miként a vérben van a testnek élete, úgy a bűnben vagyon a bűnös élete: ontsd vérét s az élő lény meghal, vedd el a gyónással a bűnt s a bűnös megszűnik az lenni s megigazul. Ime, én nem csak be vagyok vérezve, de belemerülve a vér műveibe; segíts, Uram, hogy el ne vesszek, ments meg Isten a vér műveitől, te, aki mindent mozgatsz és kormányzol, te, aki egyedül menthetsz

meg s akinek kezében van az élet lelke. A vérbűntől szabadíts meg engem, Isten, üdvösségem szerzője, Isten, kiben egyedül van az én üdvösségem.

Szabadíts meg, Uram, amint megszabadítottad Noét a vizözönből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Lót Sodomá égéséből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Izrael fiait a vörös tenger mélyéből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Jónást a hal gyomrából. Szabadíts meg, amint megszabadítottad a három ifjút a tüzes kemencéből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Pétert a tenger veszedelméből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Pált a vizek

mélyéből. Szabadíts meg, amint megszabadítottál számtalan bűnöst a halál kezéből s a pokol mélységéből és nyelvem magasztalni fogja a te igazságodat, nyelvem örvendezni fog a te igazságodon, melyet kegyelmed által magamon érezni fogok. Mert a te igazságod, mint az apostol mondja, a Jézus Krisztus hite által mindenekben és mindazok fölött vagyon, akik ő benne hisznek.

Örvendezni fog hát nyelvem, magasztalva igazságodat, magasztalva kegyelmedet, magasztalva kegyességedet, meggyónva bűneimet, hogy dicsértessek bennem a te irgalmad, mely ily nagy bűnöst igazolni méltóztatott s

mind az emberek megismerjék,
hogyan üdvözítéd azokat, akik ben-
ned remélnek s te, Uram Isten,
megmentéd őket a veszedelemből.

*Uram, nyisd meg ajkaimat s
szám a te dicséretedet fogja hir-
delni.*

Nagy dolog a te dicséreted,
Uram, mert a te forrásodból szár-
mazik, melyből a bűnös nem
iszik, mert semmi szép nincs a
bűnös szájából jövő dicsérelben.
Szabadíts meg hát a test mű-
veitől, Isten, üdvösségem Istene
és nyelvem magasztalni fogja a
te igazságodat s akkor, Uram,
megnyitod ajkamat s szám a te
dicséretedet fogja hirdetni. Mert
tied Dávid kulcsa: te bezárod s
senki meg nem nyitja, meg-

nyitod s senki be nem zárja. Nyisd meg hát ajkaimat, miként megnyitottad a kisdetek és csecsemők ajkát, kiknek szájából tökéletes dicséretet vettél. Bizonyára a próféták és apostolok s a többi szentek voltak azok, akik tiszta szívvel s tiszta ajkakkal dicsértek, nem a bölcészek és szónokok, akik azt mondták: mi a mi szánkkal nagy dolgokat cselekedtünk, ajkunknak mi vagyunk urai, ki az, aki nekünk parancsol? Maguktól nyitották meg ezek ajkukat, nem te voltál az, aki megnyitottad, nem is vettél dicséretet az ő szájukból. A te gyermekeid ellenben, ó Uram, dicsérnek téged s megvelették önmagukat. A bölcészek ellen-

kezöleg, mikor azt mulatták, hogy téged akarnak dicsérni, nem akartak egyebet, mint önmagukat dicsőíteni. A te kisdedeid dicsérték a te dicsőségedet, melyet égi kegyelmedből ismertek meg. A bölcselek pedig csak természetes utakon ismerve téged, nem tudták dicséretedet tökéletesen kifejezni. Szentjeid szivükkel, ajkukkal s jó cselekedeteikkel dicsérték téged, a bölcselek ajkukkal s felfuvalkodott bölcsességükkel. A te gyermekeid az egész világon terjesztették a te dicséretedet, a bölcselek kevés tanítványuknak prédikáltak. A te barátaid a te dicséreteddel szám-talan embert a bünből az erényre s az igaz boldogságra térítettek,

a bölcselek sem az erényt igazán, sem az igazi boldogságot nem ismerlék. A te szeretteid a te mondhattan kegyességedet hirdették, melyet szerelmes Fiadban mutattál meg: a bölcselek semmikép meg nem érthették. Te tehát tökéletes dicséretet vettél a kisdetek és csecsemők szájából, mert mindig az alázatosakat tetszett neked felmagasztalni s megalázni a kevélyeket.

Minthogy tehát te mindig ellenállsz a kevélyeknek, add nekem az igaz alázatot, hogy az én számból vehess tökéletes dicséretet. Adj nekem gyermekded szívet, mert ha nem leszek miként a gyermek, nem mehetek be a mennyek országába. Tégy

hasonlóvá a kisdedekhez és csecsemőkhöz, hogy mindig élvezzem bölcsességed tejét, mert jobbak a bornál a te emlőd és a bölcsesség jobb minden gazdagságnál s nem lehet hozzá hasonlítani semmit mindabból, amire vágyunk. Mert végtelen kincs az embereknek s akik ezt megszerzik, részük van az Isten barátságában. Ha tehát gyermekké teszesz, tökéletes dicséretet fogsz venni számból s ajkam tökéletesen fogja hirdetni dicséretedet, miként tökéletesen hirdetik a kisdedek és csecsemők.

Mert ha akartad volna, áldozatot mutattam volna be: nem gyönyörködöl az áldozatokban.

Az én szám, Uram, hirdetni

fogja a te dicséretedet. Tudom, hogy ez kedves előtted, azt mondván a próféta által: A dicsőítő áldozat tisztel engem s ez az út, mely által megmutatom az embereknek az Isten üdvösségét. Minden bűneimért tehát dicséretet ajánlok fel neked, a kisdedek és csecsemők dicséretét. És miért dicséretet ajánlok fel neked bűneimért, inkább mint áldozatot? Mert ha akartad volna, bizonyval áldozatot mutattam volna be, de az áldozatokban te nem gyönyörködöl. S megengeszteltethet-e a kecskék és borjúk vérével? Vagy aranyat keressz-e, mikor tied az ég és a föld? Talán azt akarod, hogy neked áldozzam testemet? De te nem akarod a

bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen. Mindazonáltal sanyargatni fogom mértékkel testemet, hogy alávetve legyen szolgáljon az értelemnek, de ha ebben túlmegyek a mértéken, bűnül tulajdoníttatik nekem. A ti szolgálatotok, mondja az apostol, okos legyen. És a próféta által mondád: irgalmasságot akarok, nem áldozatot.

Azért az én szám hirdetni fogja a te dicséretedet, mert e felajánlás neked tiszteletet hoz s ez az út, mely nekünk üdvösségedet mutatja. Kész az én szívem, Isten, kész mindent megtenni, ami kedves előtted, a te kegyelmed segítségével felismertem, hogy egyedül ez kedves előtted, ezt ajánlom

fel neked, ez lesz mindig szívemben, ez fog visszhangozni ajkaimról: mert ha testi áldozatot akartál volna, bizonynal azt mulattam volna be, mert szívem kegyelmed által kész betölteni akarátodat. De az áldozatokban nem gyönyörködöl, te a testet a lélekért alkottad s nem a testieket, hanem a lelkieket keresed. Mert azt mondd egy helyen: Fiam, add nekem szivedet. Ez az áldozat, mely neked tetszik, hogy felajánljam neked a bűnbánattól s az égi javak szeretetétől lángoló szívemet; többet nem kívánsz. Ebben az égő áldozatban gyönyörködöl.

*Áldozat Istennek a kesergő lélek,
a töredelmes és alázatos szívet,
Isten, nem veled meg.*

Bizony a kesergő lélek, nem a kesergő test tetszik neked, mert a test akkor kesereg, ha nincsenek meg a földi dolgok, melyekre vágyik, vagy olyat érez magában, amit gyűlöl. De a lélek a bűn felett kesereg, melyet szeretett Istene ellen elkövetett, fájlalja, hogy Teremtőjét és Megváltóját bántotta meg, megvetette édes jó Atyját. Ez a kesergő lélek jó illatú áldozat előtted, mely keserű izból a bűnök emlékéből alakul. Mert összegyűjtve a bűnök a szívben s a bűnbánat könnyeivel fürösztve, kenőcsöt alkot, mely kellemes áldozat előtted, melyet nem velsz meg, ha neked felajánlják. Aki tehát megtöri köszívét, a bűnök kemény kö-

veiből alkotottat s megszitálja, hogy a bűnbánat kenőcsét készítse belőle bőséges könnyekkel s anélkül, hogy kétségbeesnék sok és nagy bűnei felett, alázatosan felajánlja neked ezt az áldozatot, nem fogod azt megvetni, mert nem veted meg a töredelmes és alázatos szívet.

Mária Magdolna nyilvános bűnös nő volt a városban, ilyen kenőcsöt készített, szívének alabástromába helyezte s félelem nélkül belépett a farizeus házába, lábaidhoz borult, nem szégyelt a vendégség közepette zokogni, elnyomva a fájdalomtól nem beszélt. De szíve könnyekben oldódott fel, melyekkel lábaidat mosta, hajával szárította, meg-

kente a kenőccsel s nem szünt meg csókolni. Ki látott vagy hallott valaha hasonlót? Ez az áldozat tetszett neked s kedves volt előtled, annyira, hogy elébelyezted a farizeusnak, aki igaznak látszott s szavaiddal jelezni akartad, hogy oly nagy a különbség a farizeus igazsága s Mária igazsága közt, mint aközt, aki vízzel vagy könnyeivel mosta lábaidat, mint aki egyszer csókolta arcodat és aki nem szünt meg csókolni lábaidat, olajjal kente fejedet vagy drága kenőccsel lábaidat. Sokkal multa felül Mária a farizeust, mert ez nem adott sem vizet, sem csókot, sem olajat.

Nagy a te erőd, ó Uram, nagy

a te hatalmad, mely legfőképen a bocsánatban s irgalomban nyilvánkozik, mert látom, hogy nem veted meg a töredelmes és alázatos szívet. Azért törekszem ezt a szívet ajánlani neked s nem szükséges, hogy szavakkal adjam értésedre, mert te Isten vagy, ki a veséket s szíveket vizsgálod; fogadd hát ez áldozatomat s ha az tökéletlen, tedd tökéletessé te, aki egyedül leheted, hogy égő áldozattá legyen, hogy a te végtelen szereteted tűzétől égjen, hogy kedves legyen előtted vagy legalább el ne ved. Mert ha nem veted el, úgy tudom, hogy kegyelmet találtam előtted s egyetlen szented sem fog elvetni sem égben, sem földön.

Cselekedjél kegyesen Uram, jó akaratodból Sionnal, hogy épüljenek Jeruzsálem kőfalai.

Mert írva vagyon: A szenttel szent leszel s az ártatlannal ártatlan leszel, az őszintével őszinte leszel s aki gonoszat cselekszik, gonosztevő leszel vele — forró vágyam, hogy minden ember üdvözljön s az igazság megismerésére érkezzék, mert ez nekik szükséges, nekem üdvösséges. Mert az ő imádságuk s az ő érdemeik és példájok által feltámadok s mindennap jobb dolgokra buzdítatom.

Kérlek tehát, habár bűnös vagyok, cselekedjél kegyesen jó akaratodból Sionnal, hogy épüljenek Jeruzsálem kőfalai.

Sion a te Egyházad, mert Sion tükröt jelent s a te Egyházad a Szentlélek kegyelme által az Isten dicsőségét tükrözi vissza a jelen élet képessége szerint. Azért mondja az apostol: mi pedig felfödött orcával nézvén, mint tükröben az Úr dicsőségét, ugyanazon képmássá változunk át fényesebben és fényesebben az Úr Lelke által.

Uram Istenem, mily kicsiny ma a te Egyházad!

Az egész világon több a hitetlen, mint a keresztény. És a keresztények között hol vannak azok, akik elszakadva a földi dolgoktól, az Úr dicsőségét várják? Bizony keveset találok azokhoz képest, akik a földi dolgok-

hoz ragaszkodnak és szégyenükkel dicsekesznek. Cselekedjél kegyesen, Uram, jóakarathból Sionnal, hogy növekedjék érdemeikben és számban. Őrizd meg az égből s gyakorold kegyelmedet szokásod szerint s küldd az egetből szereteted tüzeit, mely minden bűncinket megeméssze. E kegyelmedet gyakorold jóakaratodból s ne büntess bennünket bűneink szerint s ne fizess nekünk gonoszságaink szerint, de gyakorold velünk nagy irgalmaságodat.

Te vagy, Uram, a mi Atyánk, a mi örömünk, a mi reményünk s örök üdvösségünk, mindnyájan tőled várják, hogy eledelt adj nekik idejében; te adsz nekik és

ők gyűjtenek ; felnyitod kezedet s minden betelik jóval, de ha elfordítod orcádat, mindenek meg-rémülnek, elveszed lélekzetüket s elfogynak s a porba visszatérnek.

Küldd lelkedet s felélednek s megújítod a föld színét. Látod, Uram, mily fájdalmas annyi millió ember kárhozata. Megtelik a pokol s mindennap megőrül az Egyház. Kelj fel, Uram, kelj fel s ne vess el bennünket örökre. Cselekedjél kegyesen Sionnal s tedd, hogy épüljenek Jeruzsálem kőfalai. S mi más Jeruzsálem, mely a béke látomása, mint a boldogok szent városa, mely a mi anyánk ? Falai ledőltek, midőn Lucifer lezuhant angyalaival s helyükbe felvételtek az igaz em-

berek. Cselekedjél hát, Uram, kegyesen Sionnal, hogy beteljék a választottak száma s felállíttassanak s bevégeztessenek Jeruzsálem új kővekből épült kőfalai, melyek mindig téged dicsérjenek s megmaradjanak örökre.

Akkor veszed kedvesen az igazság áldozatát, az ajándékokat s égő áldozatokat, akkor tesznek ollárodra borjakat.

Amikor te, Uram, jóakaratodból kegyesen cselekedtél Sionnal, akkor veszed kedvesen az igazság áldozatát, kedvesen veszed, mert szereteted tűzével fogod felémészteni, így fogadtad kedvesen Mózes és Illés áldozatát, mert akkor veszed kedvesen az igazság áldozatát, mikor kegyelmed-

del halmazod el a lelkeket, melyek helyesen élni törekednek. S mit használ áldozatot mutatni be neked, Uram, ha nem fogadod kedvesen? Mennyi áldozatot mutatnak be ma neked, melyek ahelyett, hogy kedvesek volnának, utálatosak előtted! És hol van ma az apostolok dicsősége? hol a vértanúk erőssége? hol a hit hirdetők gyümölcse? hol a szerzetesek szent egyszerűsége? hol az első keresztények erénye s művei? Kedvesen vetted áldozataikat, mikor kegyelmeddel s erőddel ékesítetted őket. Így, ha kegyesen fogsz cselekedni jóakaratodból Sionnal, akkor fogod kedvesen venni az igazság áldozatát, mert a nép el fog kezdeni

helyesen élni, betartani parancsaidat, igazságot gyakorolni s áldásod lesz rajta. Akkor lesznek kedvesek előtted a papok áldozatai, mert elhagyva a földi dolgokat, az égiek felé fordulnak s fejükre száll áldásod kenete. Akkor lesznek kedvesek előtted a szerzetesek áldozatai, akik elhagyva a lanyhaságot, az isteni szeretet tüztől fognak emészletni. Akkor a püspökök és hithirdetők borjakat helyeznek oltárodra, mert tökéletesek lévén minden erényben s telve Szentlélekkel nem fognak habozni, hogy lelküket adják bárányaikért.

S mi más a te oltárod, mint a te kereszted, jóságos Jézusom, amelyen feláldoztad magad? És

a borjú mi mást jelent, mint a mi testünket? Akkor fognak tehát borjakat helyezni oltárodra, mikor testüket fogják felajánlani a keresztre azaz kínzásokra és halálra a te nevedért; akkor fog ismét virulni az Egyház, akkor fognak határai tágulni, akkor fog visszhangozni dicséreted a föld határáig, akkor örömmel s vígsággal lesz tele a világ. Akkor fognak örvendezni a szentek dicsőségben s vigadni nyughelyeiken s várni fognak bennünket az élők földjén.

Ami akkor lesz, tedd azt, ó Uram, most nekem, légy kegyes velem a te nagy irgalmasságod szerint, fogadj engem az igazság áldozata gyanánt szent áldozatul,

a szerzetes élet égő áldozatát,
mint áldozatot a te kereszteden,
mely által kiérdemeljem, hogy
e nyomorúság völgyéből átmen-
jek a dicsőségbe, melyet azoknak
készítettél, akik téged szeretnek.

